

τὸ τελαλάζ. Καὶ στὰ ὕστερα, νὰ φορεῖς τὴ στολὴ καὶ νὰ διπλαμπαρώνεσαι σὲ κανένα στρατιωτικὸ γραφεῖο τῆς Ἀθήνας.

Εἶναι νὰ κλαίει κανεὶς τὸ χακὶ ποῦ πάει ἔτσι ἄδικα χαμένο.

Η ΤΙΜΗ ΚΑΙ ΤΟ ΧΡΗΜΑ (*)

Ἡ κυρὰ Ἐπιστήμη εἶχε κι' ἄλλα παιδιὰ, δύο θεριὰ ποῦ ἀξαιναν κ' ἓνα ἀγόρι, ἔπρεπε νᾶχει στὸ νοῦ τῆς τὸ σπῖτι τῆς, τὰ γεράματά τῆς, καὶ τὸν ἀδύνατο τὸν ἄντρα τῆς, τὸ μεθύστικα. Ὅ,τι εἶχε νὰ δώσει τῷ ξέρον. Ἄ, οὔτε λεπτὸ περσότερα. Ἄ δὲν τᾶθελε ὁ Ἄντρέας τὰ τρακόσια, τόσο τὸ καλλίτερο. Αὐτὴ τὰ φύλαε κι' ἄς ἐμένανε ἀστεφάνωτοι. Λίγο τὸ κακὸ. Κ' εἶπε δυνατὰ, «Τὰ τρακόσια ἄς τὰ πάρει, οὔτε λεπτὸ περσότερο».

«Μὴ βιάζεσαι, χριστιανή! Ὁ ἀνεψιός μου, κι' ἄς εἶνε ἄντρας, τῶκαμε, συμπεθέρα, εἶνε παιδὶ κουτό, καὶ τὴν ἔπαθε σὰ μὲ τὰ μῆλα. Τοῦ τῶλεγα ἐγὼ: Μὴν πειράζεις τὴ θυγατέρα τῆς Τρινκούλαινας, δὲν ἔχει τὸ χρηματικὸ ποῦ σοῦ χρειάζεται, μὴν τὸ πειράζεις τὸ ξένο τὸ θηλυκὸ. Δὲ μ' ἄκουσε. Πάρε μίαν ἄλληνε ποῦ νᾶχει, ἐγὼ σοῦ τὴ βρῖσκω, σοῦ τὴν ἔχω στὸ καρὶ. Ἴψοτα αὐτὸς, κουτὸς τί νὰ τοῦ κάμεις. Τώρα ὄλα τοῦ πῆγανε κακὰ κι' ἀνάποδα, ὄλα, θὰ τὸ ξέρεις. Τὸ καῖκι, τῶπιακε γιομάτο πρᾶμα αὐτὸς ὁ νωματάρχης ὁ διακολεμένος, ποῦ ἀνάθεμα τὸν πατέρα του. Πάρ' τονε καὶ δέσ' τονε τὸν Ἄντρέα. Ἀπὸ κείνη τὴν ἡμέρα ψωμὶ γλυκὸ δὲν ἔφαε. Ἦτε τρώει, ἦτε πίνει, ἦτε κοιμάται· εἶνε ὄλος συλλογὴ κι' ὄλος γκρόνια. Καὶ καλὰ ποῦ δὲν τὸν ἐπιάκανε κι' αὐτόνε! ἦτε καὶ μᾶς! Ὁ Ἄντρέας ἐκεῖνο τὸ βράδι ἐκοιμόντανε στὸ κρεβδατάκι του· ἐγὼ κι' ὁ Ἀντώνης τσοῦ φύγαμε· μὰ ἐπῆγε στὸ διάολο καὶ πρᾶμα καὶ καῖκι! Ἔτσι τώρα τὰ χρέγια ἀγατίσανε. Ποῦ ὄβολα νὰ κάμει ἄλλο μπατέλλο· τὰ διάφορα μένουνε ἀπλέρωτα, κι' ἀνησυχίεις μὲ τὸ σακκί. Καὶ τώρα καθόμαστε καὶ οἱ δύο μὲ σταυρωμένα χέρια στὴν ἀπελπισία. Ὁ Ἄντρέας ἐγέννηκε ἀγνώριστος, σὰν ἄλλος ἄθροπος ἔπειτα ἀπὸ τὴν σφοδρά του καὶ μὲ τὸ δίκιο του ὁ καυμένος. Πᾶνε τὰ λεπτὰ ποῦ ἐκυκλοφοροῦσε, καὶ μ' αὐτὰ ἔβγαζε τὸ καθημερινὸ του· κ' ἔλεγε νὰ τ' ἀγατίσει. Στὸ στόμα του τώρα δὲν ἔχει παρὰ τὰ τάλλαρα τῆς Σάβδαινας, καὶ χτυπάει τὸ κεφάλι του ποῦ δὲ μ' ἄκουσε. Τί νὰ τοῦ κάμω τώρα. Ἄς μ' ἄκουε τότε. Ἔτσι δὲ θὰ πείραζε μούτε τὸ σπῖτι σου καὶ θάτανε σήμερα ἀφέντης. Ἄφησ' τόνε νὰ τὸ χτυπάει».

Κ' ἐσώπασε κοιτάζοντας τί ἐντύπωση εἶχαν κάμει στὴ γυναῖκα τὰ τελευταῖα του λόγια. Μὰ ἡ Τριν-

κούλαινα ἔμενε ἀδιάφορη. «Τὸ κακὸ εἶνε» ἔλαλουθῆσε «ποῦ κ' ἡ Ρήνη ἐκατάλαβε πῶκομε κακὸ νεγότσιο. Κι' ὄλο κλαίει ἀντὶς νὰ τονε παρηγοράει. Μωρὲ ξέρεις ποῦ καμία φορὰ ἓνα φαρμάκι ἀμπώνει τὸν ἄθροπο καὶ στὴν ἀτιμία καὶ τοῦ κάνει τὴν καρδιά του σίδερο; Ἔτσι κι' ὁ Ἄντρέας· ἀπ' ἔτσι τοῦλαχε αὐτό, οὔτε συλλογιέται τὴ Ρήνη· πιάνεται μοναχὰ ἀπὸ τσοῦ καθρέφτες γιὰ νὰ ζήσει καὶ νὰ μὴν ξεπέσει, κι' ἀγωνίζεται χωρὶς νὰ γυνοιάζεται γιὰ κανέναν ἄλλονε. Κακὸ αὐτό, καὶ τοῦ τὸ λέω ὁ κακομοῖρης. Ἔκαμες, τῶκαμες. Μὰ δὲ μ' ἄκούει. Καὶ τοῦπα κι' ὄλις: — Μωρὲ ἀνεψιέ, ἔ τι ἐγέννηκε, ἐγέννηκε· δὲ διορθώνεται· ἐφτώχυνες τώρα, καὶ πρέπει νὰ ζήσεις καὶ νὰ ζήσει; καὶ τὴ γυναῖκα σου, γιὰ νὰ μὴν τῆνε βάλεις, μωρέ, νὰ ξενοδουλεύει: Ἄμε πάρε μωρὲ τὸ προικὶ τῆς Τρινκούλαινας γιὰ νὰ ἀρχίσεις ἓνα ἔργον. «Ὅχι, λέει, τῶπα ποῦ προικιὰ δὲ θέλω». Καὶ ἔμενε στὸ πείσιμα του, σὰν ὁ ἀναθεματισμένος ὁ Ὀδρηὸς στὴν πίστη του. Μωρέ, ἡ Τρινκούλαινα τῶ ἔχει τοῦπα, μωρὲ μπορεῖ νὰ σὲ βοηθήσει, ἂ θέλει». Τοῦ κάκου. «Τί θὰ σοῦ κάμουνε, λέει, τὰ τρακόσια τάλλαρά τῆς. Κάλλις ἄς ψεφῆσουμε ὄλοι τῶ πείνας». «Μωρὲ ἂν τῶ χαλέψεις κάτι παραπάνου θὰ σ' τὸ δώσει». «Ὅχι, λέει ὁ λόγος εἶνε λόγος». «Ὁ λόγος ναί, μὰ τὸν ἔδωκες μίαν ὄρα ποῦχες δικό σου καῖκι καὶ ποῦ οἱ ξένοι νοικοκυρέοι σοῦ μπιστευόντανε τὸ χρῆμα τους καὶ τὸ κυκλοφοροῦσε, κ' ἔβγαζες τὸ ψωμὶ σου». «Ὅχι», λέει. «Μωρὲ μὲ παίρνεις καὶ μένανε στὸ λαϊμὸ σου, γιὰτὶ ἔμεινα ἀνεργος, κι' ὅταν εἶμαι νησιτικός, τὸ λιοπύρι δὲ μὲ χορταίνει». «Ὅχι, λέει, ὄχι!» — «Καλὰ ὄχι· ἄς ἴδοῦμε ποῦ θὰ τὰ βγάλει ἡ ἄκρη. Κάμε πάλε τοῦ κεφαλιού σου καὶ μὴ μ' ἀφκραστεῖς μωρέ. Εἶδες τί καλὰ ποῦ βρέθηκες; Τί προσμένεις, μωρὲ; ναῦρεις κάνα ἡῦρεμα; ἂ αὐτὴν τὴν τύχη θὰ σοῦ φέρει, λὲς μωρὲ, ἡ Ρήνη; μὰ δὲν εἶδες τὸ μπάχι τῆς; Ἀφόντις ἦρθε αὐτὸ τὸ θηλυκὸ στὰ χέρια σου δὲν ἔχασες μωρὲ τὰ πάντα; Σ' αὐτὸ μοῦ πείθηκε. Νὰ πάω στὴ Τρινκούλαινας; «Ὅχι», μούπε. — Καλὰ».

«Ἀκόμα δὲν ἐτέλειωσες» τοῦπε ἡ κυρὰ Ἐπιστήμη συγχυσμένη, «ἐγὼ ἔχω νὰ κάμω καὶ τὸ θέλημα μου».

«Μᾶς διώχνεις, αἱ συμπεθέρα», τῆς ἀπάντησε μ' ἓνα γέλοιο πονηρό· «δὲν πειράζει· ἀκόμα μίαν στιμὴ καὶ τελειώνω. Ἡ κακόμπαχη ἡ Ρήνη ποῦ νὰ ἴδει στεφάνι! Εἶνε κανέναν μῆνα ποῦ ζιτοῦμε χωρὶς δουλειά. Τὰ ὄβολα πάει, ἐσωθήκανε. Τώρα μᾶς στέρνουνε δικαστικὰ χαρτιὰ στὸ σπῖτι. Ἐχαθήκαμε. Κι' ὁ Ἄντρέας ἔχασε τὸ νοῦ του τέλεια. Θὰ τοῦ τὸ πάρουνε τὸ σπῖτι, καὶ νὰ τόνε ἴδεις, εἶνε καμωμένος σκυλί. Αὐτὸ τὸ ντρέπεται! Κι' ὄλο λέει τώρα ποῦ θὰ μισέψει καὶ ποῦ θὰ μᾶς ἀπαρτήσει ὄλους, καὶ ἡ Ρήνη σου ὄλο κλαίει. Καὶ ἡ ἀφεντιά του εἶνε καὶ κακότροπος. Ἄς χτυπάει τὸ κεφάλι του. Ὅρα του καλή!»

«Καὶ τί θὰ γένει ἡ Ρήνη ἡ δυστυχισμένη ἡ θυγατέρα μου», εἶπε μὲ μᾶς ἡ Ἐπιστήμη ἀνταριασμένη καταλαβαίνοντας πῶς τῆς ἔλεγε τὴν ἀλήθεια.

«Ξέρω καὶ γὼ! Αὐτὴ ἦτανε τῶ καυμένης ἡ

(*) Κοιτάξε ἀριθ. 487, 488, 489, 490, 491 καὶ 492.

τύχη της», αποκρίθηκε με κρουφή ευχαρίστια κάνοντας τὸ λυπημένον «νὰ μείνει ἀναντρη, ἢ καψούλα χωρίς νὰ φταίει. Καὶ νᾶξερεις τί τὸν ἀγαπάει! Τί νὰ κάμει; Ἐὰρθεὶ πάλε σπῖτι της».

«Σπῖτι της» εἶπε ἀνατριχιάζοντας ἡ μάνα· καὶ ἐσηκώθηκε ν' ἀνάψει τὴ λάμπα γιατί ὡστόσο εἶχε νυχτώσει, «Σπῖτι της» ξανάπε. Κ' ἐσυλλογίστηκε πῶς ὁ πονηρὸς ὁ μπάρμπαξ δὲν ἔλεγε ψέμα. Ὁ Ἀντρέας θὰ τῆκανε· θὰ μίσειε. Ἀναγκασμένος τώρα ν' ἀγωνιστεῖ γιὰ τὴ συντήρησή του γιὰ τὴ θέσῃ του θὰ πολεμοῦσε αὐτὸς ἕνας, μ' ὅλα τὰ πλάσματα ποῦ ὑπαρχαν πρὶν κραχτεῖ νικημένος, καὶ θᾶφινε τὴ θυγατέρα της στὴν καταφρόνια. Θὰ ἐντροπιαζότου ἔτσι περσότερο τὸ σπῖτι της. Κ' ἡ δυστυχισμένη ἢ κόρη δὲν εἶχε φταίξει, γιατί μία δύναμη ἀνώτερη, ἡ μοῖρα, τὴν εἶχε ρίξει στὰ χέρια του, καθὼς ὁ ἀέρας παίρνει ἀπὸ τὰ δέντρα τὰ φύλλα καὶ φουσκώνει τὰ ἀφρισμένα τὰ κύματα. Κι' ὡστόσο ὁ ἄλλος τῆς ἔλεγε: «Μωρὲ, τοῦπα, πρὶ φύγεις μωρὲ ἀφισέ με νὰ πάω στὴ Τρινκούλαινας νὰ τσῆ τὰ πῶ ὅλα». Δὲ μοῦδωκε ἀπάντησῃ. «Μωρὲ καλέ, μωρὲ κακέ, μωρὲ ἄρησέ με».

«Ποῦ νὰ πᾶς, μπάρμπα», μούπε, «δὲ θὰ τὰ ξέρει ὅλα λογιάζεις ἢ Τρινκούλαινα, ἀν ἤθελε νὰ βοηθήσει, δὲ θὰ μνηνοῦσε ἢ ἴδια;» — «Μωρὲ τσῆ πῆρες τὸ παιδί της καὶ τὴν τιμὴ της καὶ νὰ μνηνοῦσε; τί λές;»! «Ἐχει στὸ νοῦ της, μούπε, νὰ γένω δούλος. Ξέρεις, μωρὲ μπάρμπα, τί τσῆ ἔπρεπε; Νὰ τσῆ στεῖλω ἐπίσω τὴ Ρήνη καὶ νὰ πάρω τὴν ἄλληνη τσῆ Σάδδαινας. Τί λές μοῦ τῆνε δίνει ἀκόμα;»

«Γιὰ νὰ σ'τὴ δίνει, τὴ δίνει, τοῦπα, μὰ αὐτὴν τὴν ἀτιμία δὲν τὴν κάνεις· κάλλιο μίσειε». «Λογιάζεις θὰ σκιαζόμουνα τὸ Τρίνκουλο», μούπε.

«Ἄ εὐρήκατε ἀδυναμία», εἶπε ἡ Ἐπιστήμη θυμωμένη καὶ φρεμισμένη, «σύμφωνοι εἰσάστε καὶ οἱ δύο σας. Ὁ μασκαρᾶς! Τί ἰδέες ποῦ γεννάει ὁ νοῦς του. Σὲ θιαμάζομαι πῶρχεσαι καὶ μοῦ λές αὐτὰ τὰ λόγια. Μὰ ἔτσι τὸ συνηθᾶτε ἔσεῖς. Τὸ σὸί σας ἀπὸ τὴν ἀρχὴ του εἶνε τέτοιο!»

«Μὴ μᾶς βρίζεις, συμπεθέρα, νὰ ζεῖς, μὴ μὲ πάρει καὶ μένανε ὁ θυμός», τῆς ἀπάντησε ἀνάδοντας ἕνα τσιγαροῦ. «αὐτὸ δὲν τὸ κάνει· μούτε δὲν τὸν ἀφίνουμε. Ἡ ἀφεντιά σου βρίζεις, κι' ἀντίς ἐγὼ ἦρθα γιὰ καλό. Θέλω νὰ προλάβεις. Κ' ἦρθα νὰ σ'τὰ πῶ αὐτά, χωρίς νὰ τὸ ξέρει, πίστεψε, χωρίς νὰ ξέρει τίποτα. Τὸ σπῖτι του εἶνε βαρεμένο μὲ ἑξακόσια τάλλαρα, σοῦ τῆχε μιλήσει. Ἄν τοῦ τᾶχες δώκει, ὅλα θᾶτανε καλά. Καὶ γιὰ τὴν ἀφεντιά σου, δὲν ἦτανε καὶ πολλά. Τώρα ἡ Ρήνη θᾶτανε στεφανωμένη, νοικοκυρὰ μέσα στὸ ἀρχαῖο νοικοκυρεμένο σπῖτι τοῦ Ψῆ, κι' ἀπόφτον ἦσυχῃ. Δὲν τοῦπρεπε τοῦ Ἀντρέα καὶ κάτι περσότερο; Τί εἶνε ἑξακόσια τάλλαρα; Ἐνα τίποτε! Τσῆ Σάδδαινας ἔχει ἀπᾶνου ἀπὸ χιλιάδα».

«Καὶ τὴ στεφανώνει τὴ Ρήνη» ἐρώτησε ἡ νοικοκυρὰ ἀναποφάσιστη καὶ ἀναστενάζοντας.

«Μὴ βιάζεσαι, ἔτσι μὲ μιᾶς» τῆς ἀπάντησε βάζοντας ἕνα δάχτυλο στὸ μέτωπό του. «ἀν τᾶχε τὰ ἑξακόσια, ἐλευτέρονε τὸ σπῖτι του. Μὰ νὰ τότε ρωτήσω. Σοῦπα δὲν ξέρει ἀκόμα τίποτα ποῦ ἦρθα νὰ

σ' εὔρω. Ἐνα κεραμίδι σίγουρο γιὰ νὰ ἀποσκεπάξει κανεῖς τὸ κεφάλι του καλὸ εἶνε, δὲ σοῦ λέω, μὰ δὲ φτάνει. Ὁ ἄθρωπος θέλει καὶ νὰ τρώει. Θὰ μισέψει, λέει. Ἐδῶ δὲ μπορεῖ νὰ ξενοδολεῖ. Καῖκι δὲν ἔχει· κι' ἕνα καῖκι σὰν αὐτὸ πῶχασε στοιχίζει τετρακόσια τάλλαρα».

«Θέλει λοιπὸν χίλια» εἶπε μὲ θυμὸ ἡ γυναῖκα, «Κόπιασε στὸ καλὸ, καὶ κάμετε ἔτι θέλετε. Ἦρθες ἐδῶ νὰ παζαρέψεις. Δὲ ντρεπόσουνε!»

«Καλά, καλὰ» τῆς ἀποκρίθηκε σὰ φοβερίζοντας κ' ἐσηκώθηκε γιὰ νὰ φύγει.

«Κόπιασε στὸ καλὸ καὶ μὴ σοῦ πῶ ποῦ ἄλλοῦ. Τρεῖς ἑκατοστὲς εἶνε ἡ μερίδα της, ἂ θέλει ἄς τσῆ πάρει, εἰδὲ μὴ πνίχτε τῆνε κι' ἔλας. Ἐγὼ δὲ μὲ γνοιάζει. Οὔτε λεφτὸ περσότερο».

Κ' ἐκείνην τὴ στιγμὴ ἐξαναρχότου στὸ σπῖτι ὁ Τρίνκουλος, κρασιομένος, γερασμένος, ἀδύνατος, σκυφτὸς καὶ καλανταρίζοντας.

Τὰ θολωμένα του τὰ μάτια ἦταν βασιλεμένα ἀπὸ τὴ μέθη καὶ τὸ χρῶμα τοῦ λιγνοῦ προσώπου του κόκκινο. Εἶχε ἀκούσει κ' ἐκεῖνος τὰ τελευταῖα τὰ λόγια καὶ τώρα τῆς εἶπε:

«Δὸς τα τὰ ἑξακόσια, καῦμένη, ἐγὼ σοῦ τῆπα ἀπὸ τὴν ἀρχὴ· εἶδες ποῦ ἐματάρθαμε»;

«Θέλουνε χίλια, μεθύστακα» τοῦπε ἄγρια ἡ γυναῖκα του, «ἐσὺ τᾶφταιξες· τί νὰ δώσω; τὰ μάτια μου;»

«Τᾶχεις» τῆς ξανάπε κουνώντας κοῦτὰ τὸ κεφάλι του ὁ μεθυσομένος, τᾶχεις· δὸς του τα».

«Χίλια εἶνε ὅλα ὅλα! θέλεις νὰ μᾶς πάρει καὶ τὸ ποκάμισο καὶ νὰ διακονήσουμε;»

«Θὰ δουλέψουμε», τῆς ἀποκρίθηκε, «δὸς τα».

Κ' ἔτσι λέγοντας ἐπήγαινε καλανταρίζοντας στὴν κρεββατοκάμαρα γιὰ νὰ κοιμηθεῖ, ἐνῶ, τὴν ἴδια στιγμὴ, ὁ μπάρμπαξ τοῦ Ἀντρέα ἔδγαινε στὸ δρόμο.

(Ἀκολουθεῖ)

Κ. ΘΕΟΤΟΚΗΣ

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

ΙΔΑ — «Ὅσοι ζωντανοὶ» δρ. 2 (γιὰ τὸ ἐξωτερικὸ φρ. 2,25).

Γ. Ν. ΑΒΑΖΟΥ (Judas Errant) «Ἀγκάθια καὶ τριβόλοι» δρ. 1 (γιὰ τὸ ἐξωτερικὸ, φρ. 125).

OSCAR WILDE — «DE PROFUNDIS» μετάφρ. Ἀλεξ. Μαρπουτζόγλου δρ. 2 (γιὰ τὸ ἐξωτερικὸ φρ. 2,25).

VERNON LEE — «Ἡ Ἀριάδνη στὴ Μάντουσα», δρᾶμα σὲ πέντε πράξεις (μετάφραση Στέφ. Πάργα) δρ. 1 (γιὰ τὸ ἐξωτερ. φρ. 1,25).

ΑΥΡΑΣ ΘΕΟΔΩΡΟΠΟΥΛΟΥ «Ἡ μουσικὴ διὰ τῶν αἰῶνων»